

PROGRAMMA:

Om 9³/₄ uur precies per autobus van het Stationsplein Maastricht, via Sittard naar Roermond. Leden, wonende in tusschen gelegen plaatsen, kunnen, mits zij hiervan tijdig mededeeling doen, in hun woonplaats instappen.

Vergadering van 11 tot 12 uur.

Diner van 1 tot 2.30 uur.

Daarna per autobus naar „De Bedelaar” te Haelen (10 min. rijden), dat onder deskundige leiding wordt bezichtigd.

Te 3¹/₂ uur vertrek naar „St. Elisabeth” (per autobus 10 min.). Voor hen, die willen wandelen, gaat een groep door de prachtige bosschen (duur ³/₄ uur). Na 't bezoek aan „St. Elisabeth”, waar Mgr. Dr. J. v. Gils een historische uiteenzetting zal geven, wandelen door het prachtige dal van de Roggelsche beek, waar de Orchideeën bloeien en Wolfsklauwen staan. Het Leudal krijgen we aan onze rechterzijde. Duur van deze schitterende wandeling 1¹/₂ uur. De autobus wacht ons bij de St. Servaesbron te Nunhem en brengt ons terug naar Roermond en Maastricht. Aankomst te Roermond voor 7 uur.

Zij, die willen deelnemen en gebruik wenschen te maken van de autobus vanuit Maastricht of vanuit Roermond voor de excursie en/of wenschen te dineeren in Roermond, moeten zich voor 28 Mei opgeven bij den Secretaris, Prof. P. Willemsstr. 41, Maastricht.

Kosten autobus f 1.50.

Kosten diner f 1.75.

Introductie gaarne toegestaan.

Het Bestuur verzoekt dringend spoedige opgave van deelname. Alleen dan kan alles naar wensch verlopen. Zij, die zich niet opgeven en toch willen deelnemen, moeten niet rekenen op plaats in de autobus. Het Bestuur kan alleen reserveeren voor hen, die zich opgaven. De overigen moeten op eigen gelegenheid reizen.

DE PINKSTEREXCURSIE NAAR MIDDEN-LIMBURG.

Een woord ter opwekking.

Op Pinkstertwee, 6 Juni a.s., trekken we dus naar buiten, de natuur in. Wat vanzelfsprekend door een *Natuur-Historische* Vereeniging niet te véél kan worden gedaan.

En voor een Natuurhistorische Vereeniging in Limburg past 't ook, haar belangstelling te verdeelen over de verschillende natuurlijke landschappen van ons gewest en ze om beurten eens te bezoeken.

Niet alleen om 't den verspreiden leden in onze erg getailleerde provincie van de slanke lijn om beurten gemakkelijk te maken en óók de nog niet-leden-natuurlijefhebbers, candidaten voor 't lidmaatschap, maar tevens om zich in ieder deel van Limburg eens te laten zien en hooren. Maar vooral, omdat in elke streek toch ook nog wat te vinden is, de moeite waard in natuurhistorisch opzicht, om eens te worden bezocht.

Op Pinkstermaandag gaan we dus naar Midden-Limburg!

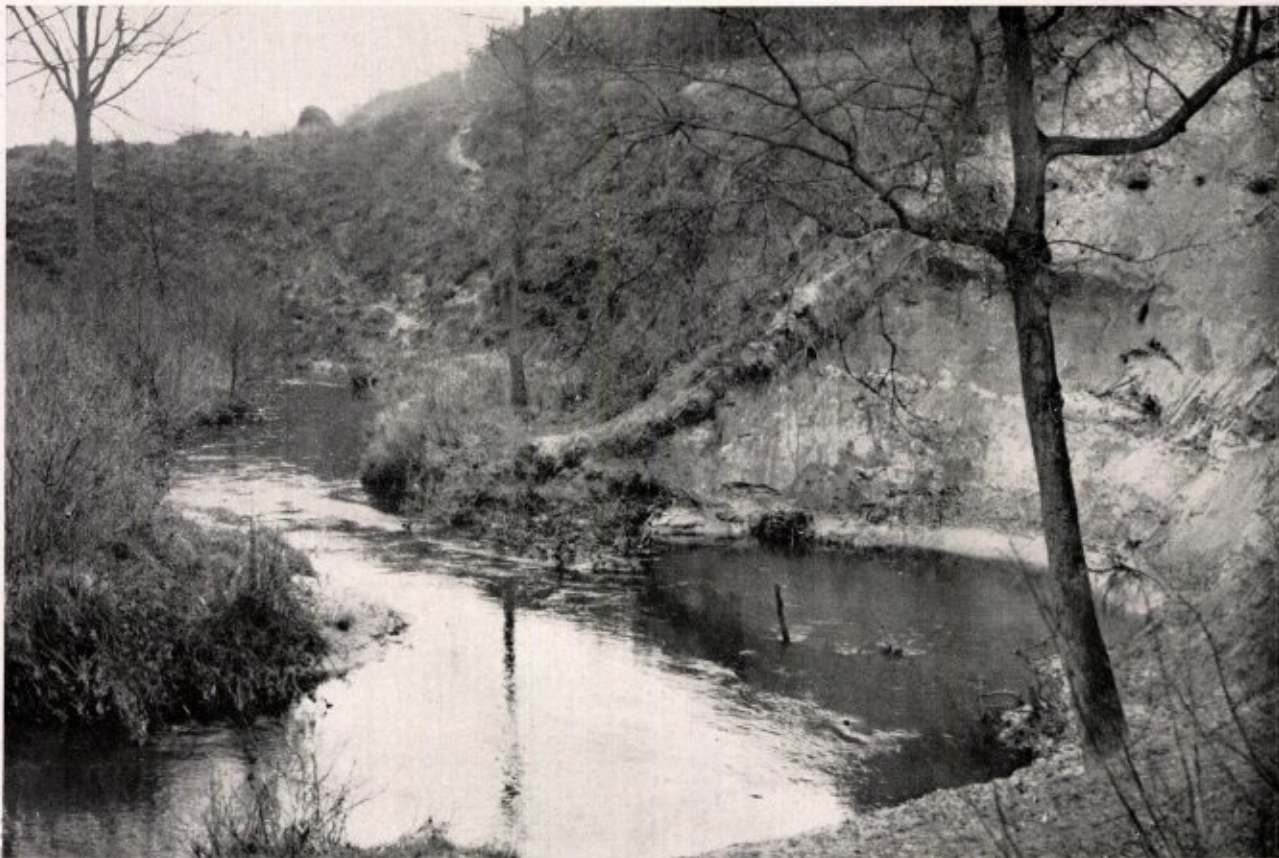
Is daar ook nog wel wat?

Natuurlijk is 't bij een vergelijking met Zuid-Limburg, wat rijkdom en afwisseling betreft, verre in de minderheid. Toch zou 't niet graag genegeerd of verwaarloosd worden.

Zijn Maasdal met zijn terrassen, zijn parken bij kasteelen en kloosters, zijn heidevelden en dennebosschen, zijn vennen met broedkolonies als de „Zoom” en „het Kruis”, loofbosschen als „Munnicksbosch”, zijn ontginningen en zelfs zijn normalisaties, maar vooral zijn beken met betrekkelijk ongerepte dalen zijn „bij gebrek aan beter” voor den natuurliefhebber toch nog wel de moeite waard.

En mag men iemand als Dr. Jac. P. Thyse gelooven — en wie zou in deze meer deskundig en dus meer geloofwaardig zijn? — dan behoort bijv. het Leudal „tot het beste van Nederland”, terwijl Dr. Felix Rutten 't noemt: „'t Ardennerhoekje van Limburg”.

In den beperkten tijd van een halven namiddag kunnen natuurlijk van 't bovengenoemde slechts enkele in elkaars nabijheid gelegen complexen worden bezocht, waarvoor 't programma voor dezen keer vermeldt: 't landgoed „de Bedelaar” van Prof.

LEUDAL.

OEVERAFSTORTING MET IJSVOGELHOLEN.

Dr. Eug. Dubois, 't landgoed „Sint Elisabeth” van den heer Mathieu Geenen te Nunhem en 't zgn. Leudal met Leur- en Zelsterbeek te Nunhem.

„De Bedelaar” is een groote plas, volgens de sage ontstaan naar een bekend motief: 't verzinken van een kasteel, als straf voor harteloze behandeling van een bedelaar in den Kerstnacht, een sage, door wijlen Pastoor Jac. Vrancken berijmd, met dezen aanhef:

„In dien geheimnisvollen nacht,
 Waarin de star des Heilands vonkelt,
 En zijn geboorte wordt herdacht,
 Verneemt de dorper, kerkwaarts spoedend,
 Vanuit den waterplas der peel
 Het dof gelui, als van een kerkeklok
 Daar lag, zoo dacht hij, eens 't kasteel
 Des wreeden ridders, daar verhief het
 Zijn slanke torens uit het riet;
 Daar viel, daar zonk het in de diepte
 Ter neer: „Versmaad den arme niet!”

Het landhuis ernaast herbergt geen wreede ridders; ook geen armen bedelaar, maar iemand, rijk aan verdienste voor de wetenschap, Prof. Dr. Eug. Dubois, die persoonlijk hoopt tegenwoordig te zijn. Hij heeft rondom „de Bedelaar” een groot complex dennenbosch aangelegd.

't Kasteel „S t. E l i s a b e t h” in 1242 als klooster der Caulieten gesticht door graaf Dirk van

Horne, van 1435—1719 bewoond door de Reguliere Kanunniken van Windesheim, is omgeven door mooi geboomte, waaronder zeldzame soorten.

In de nabijheid ligt de hoeve „Kloosterhof”, die met welwillende toestemming van den eigenaar, den heer Geenen, in de vacantiemaand voor een groep natuurvrienden voor een week als bivak zal dienen, die door excursies en voordrachten de streek willen leeren kennen.

We zijn hier ook aan 't begin van het romantische „Leudal”, waar, in twee groepen, een wandeling zal worden gemaakt langs de Zelsterbeek en langs de Leurbeek, waar, terwijl ik dit schrijf, de Lelietjes van Dalen volop beginnen te bloeien, de nachtegalen 't druk hebben en de ijsvogels over 't water schieten.

Welke vogels en planten we hier verder kunnen ontmoeten, zullen we niet verklappen.

Trouwens aan vele leden van 't Genootschap en van 't Limb. Landschap is 't Leudal voldoende bekend door herhaalde bezoeken in verband met de eens dreigende normalisatie, waaraan reeds een der mooiste deelen is opgeofferd.

Dat ook het Nat. Hist. Genootschap in deze paraat blijve!

Aan de kapel, waar volgens de overlevering Sint Servatius een bron deed ontspringen om over doopwater te beschikken, is weer rendez-vous: een idyllisch plekje, bezocht door tal van vereerders van Sint Servaas, vooral des Zondagsnamiddags, als

te half vijf er preek is, en 's Maandagsmorgens bij de H. Mis, maar ook door de week.

't Vroegere klooster „Mariaschoot", 't Nunhem-sche kasteel met zijn zaadteelt en selectiebedrijf, de parochiekerk met haar „kerkschat" zooals Flament 't noemt, w.o. drie beelden „waarop een groote stadskerk trotsch zou zijn", gaan we stilzwijgend voorbij, want we veronderstellen, dat 't dan langzamerhand laat genoeg is geworden.

Bij goed weer belooft deze tocht veel.

We hopen op ruime deelname, ook van introducties-niet-leden uit de omgeving.

Nunheim, 15 Mei.

L. L. MERTENS.

In verband met de Jaarvergadering wordt in Juni geen maandel. vergadering gehouden.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHES VERGADERING OP WOENSDAG 4 MEI 1938.

Aanwezig de dames B. v. Itallie, J. Sondeyker en M. Molenaars-Hoogendoorn, benevens de heeren: Jos. Cremers, Fr. v. Rummelen, P. Bels, M. Kemp, D. v. Schaik, H. Jongen, Br. Christophorus, L. Grégoire, J. Gemmeke, D. v. d. Gugten, J. Rijk, J. Maessen, P. v. d. Linden, L. Grossier, H. Kortebos, T. Heyen en G. Waage.

De Voorzitter opent de vergadering en zegt Mej. v. Itallie dank voor de dissertatie harer broer „Ueber den orientalischen und den amerikanischen Styrax" (1901). Hij deelt mede, dat hij een doode hamster kreeg, die de wangzakken vol gepropt had met... bladeren, bloemstelen en bloemhoofdjes van de Paardebloem. In totaal was 24 gram aanwezig.

Boven:

Hamster met gevulde wangzakken.

Onder:

Hamster met Taraxacum-deelen, die uit de wangzakken kwamen.

De heer Waage zegt, dat de inhoud der wangzakken bepaald is. Deze bedroeg voor ieder 75 cm³. Gewoonlijk vindt men 50 cm³ opgegeven. Dat de hamster *Taraxacum* zamelt, is bekend. In „Beiträge zur Biologie des Hamsters" van H. Petzsch (1936) is te lezen, dat 't dier „neben junger Saat, vom Keim bis zur grünen Pflanze aller angebauten Getreidearten, besonders gern Löwenzahn (*Taraxacum*)" neemt. Dat ook de bloemhoofdjes genomen worden, schijnt ook Petzsch nimmer vernomen te hebben. Merkwaardig is ook wat dokter De Wever schrijft: „Destijds is door Pater Hoogeveen S.J., een hamster uitgegraven op den St. Pietersberg bij Canne. Het dier had ruim 5 kilo zaad verzameld van *Venuskam* (*Scandix Pecten-veneris* L.). De lange aanhangsels had hij alle netjes afgebeten voordat hij het zaad meenam. Hij moet wel over het heele akkerveld hebben ingezameld. Hiermee heeft 't dier den landbouwer een dienst bewezen."

De heer Waage zegt verder, dat allerlei planten door de hamster worden gegeten. Roode- en witte klaver, erwten, boonen, lucerne, melkdistel, akkerwinde, weegbree. Ook allerlei fruit wordt genuttigd. Trouwens de maagbouw van de hamster wijst er op, dat het dier zoowel plantaardig- als dierlijk voedsel kan verteren. Ook de rijke darmflora wijst in deze richting.

De heer P. Bels deelt mede in den St. Pietersberg wederom 35 Grootte Hoefijzerneuzen gezien te hebben, waarvan een 20-tal kon worden geringd. *Myotis emarginatus* vond hij in een troepje van 8 stuks bijeen. Op de oude plaats, waar de heer Waage destijds een kraamkamer vond van de Vale vleermuis was verleden Woensdag weer een aantal bijeen, die Zondag daarop echter weer weg waren. Op een 3-tal plaatsen schijnen ze aanstalten te maken om een kraamkamer te gaan „inrichten". Van *Myotis bechsteinii* vond hij in den berg wederom 2 exemplaren op een geheel andere plaats dan den vorigen keer. Het waren nu 2 ♂♂.

Vervolgens toont de heer Bels een kapjesmorielje (*Morchella rimosipes*) en een Herderstaschje aangedaan door *Albugo candida*.

De heer v. d. Gugten vraagt, hoe het komt, dat meer ♂ mollen worden gevangen dan wijfjes.

De heer Waage zegt, dat dit berust op een vergissing, op een zeer begrijpelijke vergissing. De nog niet gepaarde wijfjes hebben een uitwendig, niet waarneembare vulva, maar wel een tamelijke groote clitoris, die doorboord is en waardoor de urine wordt geloosd. Deze wijfjes worden, wat heel begrijpelijk is voor mannetjes aangezien en zoo meent men meer ♂♂ dan ♀♀ te vangen.

De heer Kortebos deelt mede een exemplaar te hebben gevangen van *Acidalia herbariata* en wel 22 Maart in zijn woonhuis. Ter Haar noch Oudemans kennen dit vlindertje als inlandsch. Het dier is verbreid over Midden-Europa tot Baden, de Canarische eilanden, N. Afrika, Klein en West en Midden Azië. Eenmaal is een exemplaar in Londen gevangen en rupsen zijn op Groot Kaasjeskruid gevonden te Breda. Als vliegtijd wordt op-